

08/12/2018

Είναι Σαββατοκύριακο και ξαναβλέπουμε “ΤΟ ΝΗΣΙ”

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Έχει απομείνει παροιμιώδης ένας διάλογος μεταξύ δύο ευσεβών ορθόδοξων χριστιανών:

“Πηγαίνεις στο σπίτι; Τι θα κάνετε;”.

“Ε, θα πάω σπίτι, θα πλύνουμε τα παιδιά με τη γυναίκα μου, θα τα κοιμίσουμε, θα διαβάσουμε το Απόδειπνο και μετά... θα δούμε για 17η φορά ΤΟ ΝΗΣΙ!”. Και, στην πραγματικότητα, υπάρχουν άνθρωποι που έχουν δει αυτήν την ταινία για παραπάνω από είκοσι φορές...

Ας δούμε, όμως, τι έγραφε ο μακαριστός Μοναχός Μωυσής ο Άγιορείτης για αυτήν την περίφημη ταινία:

Έχω 35 χρόνια νά πάω στὸν κινηματογράφο. Νέος πήγαινα συχνά· περισσότερο στὸ θέατρο. Μία ἡμέρα ἐπισκέφθηκα ἕναν φίλο ἀγιογράφο στὶς Καρυές τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ μοῦ πρότεινε νὰ μοῦ δείξει μία ταινία στὸν ὑπολογιστή του. Προσποιήθηκα ὅτι βιάζομαι, γιὰ ν' ἀποφύγω. Στὴν ἐπιμονή του ὑπέκυψα καὶ δὲν μετάνιωσα.

Ήταν μία ταινία τοῦ ρώσου σκηνοθέτη P. Lounghine, ποὺ δὲν τὸν γνώριζα καθόλου, ποὺ μὲ καθήλωσε στὸ ἄβολο κάθισμά μου κοντὰ στὸ δώρο. Δὲν εἶμαι τεχνοκριτικός. Θὰ καταθέσω ταπεινὰ τὴν εὐχάριστη ἐκπληξη τῆς ωραίας ἐντυπώσεώς μου. Σ' ἓνα μικρὸ νησι τοῦ παγωμένου βορρᾶ τῆς Ρωσίας εἶναι ἓνα ὀρθόδοξο μοναστήρι μὲ καμιὰ εἰκοσαριὰ μοναχοὺς καὶ τὴν τυπικὴ καθημερινὴ ζωὴ του. Ξεχωρίζει ἡ μορφή τοῦ μοναχοῦ Ἀνατόλιου. Ζεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι, σὲ μία καρβουναποθήκη, κάπως ιδιόρρυθμα. Οἱ συμμοναστές του δὲν φαίνεται νὰ τὸν συμπαθοῦν ἰδιαίτερα, παρότι ἐργάζεται κοπιαστικὰ καὶ τοὺς θερμαίνει μὲ τὸ κάρβουνο. Κάποιοι ἐπισκέπτες ὅμως τὸν συμπαθοῦν καὶ θεωρῶ ὅτι βοηθοῦνται ἀπὸ τὴν προσευχή του. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο ξενίζει τοὺς ἄλλους μοναχοὺς, ποὺ θέλουν νὰ πιστεύουν πὼς μόνο αὐτοὶ γνωρίζουν νὰ ἐρμηνεύουν τὸν τρόπο ποὺ ἐπιχέεται ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι τραγικὸ νὰ ὑπηρετεῖς ἰσόβια τὸ Θεὸ τῆς ἀγάπης καὶ νὰ μὴν ἀγαπᾷς ἀληθινά.

Νομίζω πὼς ὁ σκηνοθέτης ἔχει συλλάβει καλὰ τὸ βαθὺ νόημα τῆς Ὁρθοδοξίας, κάτι ποὺ σπάνια συναντᾶται, ἂν καὶ εἶμαι ἀνενημέρωτος. Ἡ αὐτοδικαιωτικὴ ἠθικὴ ἀπομόνωση ἀπὸ τὴν ἀγιότητα, ποὺ εἶναι πάντα ταπεινὴ καὶ μὲ πολλὴ ἀγάπη. Οἱ προϋστάμενοι τοῦ μοναστηριοῦ ἔχουν πολλὲς γνώσεις, πολλὰ πράγματα καὶ ὁ κόσμος τοὺς τρέφει μεγάλῃ ἐκτίμηση, ὅμως τοὺς λείπει ἡ ἀληθινὴ ταπείνωση καὶ ἡ θυσιαστικὴ ἀγάπη. Ὁ Ἀνατόλιος πλησιάζει τὸν Θεὸ γυμνός, δίχως προφυλάξεις, ἐπιφυλάξεις, ὅρους καὶ δοσοληψίες. Παρουσιάζεται ἀτόφιος, αὐτὸς ποὺ εἶναι στὴν πραγματικότητα. Δίχως μάσκες, ψευτοευγένειες καὶ χαζοκαλοσύνες. Ἀνυπόκριτα γνήσιος, ἀληθινός, μετανοημένος, μὲ συναίσθηση τῆς ἀμαρτωλότητάς τους. Ὁ Ἀνατόλιος εἶναι ἀκτήμων, ἐλεύθερος, ἐνάρετος. Κρύβει ὅμως τὴν ἀρετὴ του μὲ τὴ διὰ Χριστὸν σαλότητα. Ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν ἐκτίμηση τῶν ἀνθρώπων, νοιάζεται πολὺ γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ψυχῆς του καὶ βοηθᾷ τοὺς ἄλλους ἀπὸ πραγματικὴ ἀγάπη, δίχως νὰ προσδοκᾷ ἔπαινο, κέρδος, τιμὴ. Δὲν γίνεται ὅμως μίζερος, παραπονιάρης καὶ κακομοίρης. Δὲν προκαλεῖ τὸν οἶκτο. Ἡ στάση του ἔχει μία ὑπέροχη σεμνότητα καὶ γενναιότητα.

Μέσα στὴν ἀπέραντη μοναξιά του ὁ Ἀνατόλιος αἰσθάνεται ζωντανὴ τὴν παρουσία

τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ του καὶ ἐλπίζει ἀκράδαντα στὴ συγχώρεσή του γιὰ τὰ μεγάλα του ἁνομήματα. Βαδίζει κουρασμένος καὶ ταλαιπωρημένος δίχως τὰ δεκανίκια τῆς ὑποστήριξης καὶ τῆς ψευτοπαρηγοριᾶς. Ἔχει μία ἀρχοντιὰ ἢ ταπείνωσή του κι ἓνα ἥρωισμὸ ἢ ἄσκησή του. Δὲν ξεγελᾷ κανένα καὶ δὲν ξεγελιέται. Ξέρει ποιὸς εἶναι, τί κάνει καὶ γιατί τὸ κάνει. Τὸν φωτίζει ὁ Θεὸς καὶ γίνεται ἄφοβος κι ἐλπιδοφόρος.

Θὰ μπορούσε ἡ Ὁρθοδοξία νὰ ἐμπνεύσει τὴν τέχνη. Δυστυχῶς, αὐτὸ δὲν συμβαίνει. Ὑπάρχει μία δυσπιστία κι ἐπιφύλαξη τῶν καλλιτεχνῶν, τῶν λογοτεχνῶν καὶ τῶν διανοούμενων στὶς πηγές τῆς ὀρθόδοξης πίστεως. Ὁ καταπληκτικὸς Ντοστογιέφσκι τῶν «ἀδελφῶν Καραμαζώφ», ὁ ὑπέροχος Παπαδιαμάντης τῶν ὠραιότατων διηγημάτων, ὁ Ταρκόφσκι τῶν ταινιῶν μὲ νόημα καὶ οὐσία, ὁ Σολωμὸς τῶν κατανυκτικῶν στίχων ἔχουν ἀπὸ τοὺς Νεοέλληνες λησμονηθεῖ. Ὁ ρῶσος σκηνοθέτης P. Lungin διάβασε Γεροντικὰ καὶ Συναξάρια καὶ κατάλαβε καλὰ τί σημαίνει ὀρθόδοξη πνευματικότητα. Ἔτσι τὸ «Νησί» του μᾶς διδάσκει ὅτι ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνο ὅποιος τρώει καὶ κοιμᾶται, κερδίζει καὶ ἐξουσιάζει. Ἀληθινὸς ἄνθρωπος εἶναι ὅποιος γνωρίζει νὰ ὑπομένει, ν' ἀγαπᾷ κι ἐλπίζει. Ὁ Ἀνατόλιος εἶναι ἓνας τέτοιος ἄνθρωπος.

Ἡ μεγάλη, ἡ ἢ μικρὴ ὀθόνη μᾶς παρουσιάζουν συνεχῶς τὸν ἀγχωμένο ὑπεράνθρωπο, τὸν ἐξουσιαστή, τὸν ἐξυπνάκια, τὸν ὑποκριτὴ, τὸν ἀνερχόμενο πατώντας ἐπὶ πτωμάτων ἢ τὸν παλιάνθρωπο ποὺ αἰσχρολογεῖ, ἀσχημονεῖ, ὑβρίζει, ψεύδεται, ἀπατᾷ καὶ κολακεύει. Σπάνια ἡ ἀγιότητα στὸν κόσμον καὶ δὲν παρουσιάζεται πιά.

Ὁ Ἀνατόλιος δὲν μπορεῖ πλέον νὰ εἶναι ἥρωας καμιᾶς ἐλληνικῆς ταινίας.

Δὲν εἶναι ἓνας διὰ Χριστὸν σαλὸς τῆς ἀρχαίας ἀγιοτρόφου ὀρθόδοξης παράδοσης, ἀλλὰ ἓνας ἐνοχλητικὸς, ἄξεστος, βαρὺς, θεοπάλαβος καλόγερος. Κι ὅμως ἡ παράδοση κρυμμένη ὑπάρχει καὶ στὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ ἄλλοῦ.

Εὐχαρίστησα τὸν καλὸ φίλον γιὰ τὴν εὐκαιρία ποὺ μοῦ ἔδωσε νὰ δῶ ἔστω κι ἔτσι τὴν ὠραία αὐτὴ ταινία, ποὺ μὲ γέμισε σκέψεις καὶ μερικὲς θέλησα νὰ μεταφέρω ἐδῶ. Δὲν ξέρω τί κατάφερα, πάντως ἂν σᾶς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία δεῖτε τὴν ταινία αὐτὴ καὶ νομίζω δὲν θὰ μετανιώσετε. Ἔχει κάτι νὰ πεῖ. Μὴ μείνουμε σὲ αὐτὲς ποὺ δὲν λένε τίποτε, μὰ τίποτε...”

[ΠΗΓΗ](#)